

Πρόθεση

να κινητοποιήσει...

Πρόθεση του συγγραφέα είναι να κινητοποιήσει όταν ο συγγραφέας έχει ως στόχο να ωθήσει τους αναγνώστες να δράσουν, να αντιδράσουν ή να ενεργοποιηθούν συναισθηματικά ή πρακτικά απέναντι σε ένα θέμα. Εναλλακτικά, όταν κινητοποιεί ο συγγραφέας σημαίνει ότι παρακινεί, προτρέπει.

Αν σε ένα άρθρο για την ανακύκλωση γράφει «Ας σώσουμε τον πλανήτη!», η πρόθεση του συγγραφέα είναι να κινητοποιήσει τους αναγνώστες να ανακυκλώνουν περισσότερο. Στο παράδειγμα η πρόθεσή του επιτυγχάνεται με την προτροπική υποτακτική, το α' πληθυντικό και το θαυμαστικό.

Γλωσσικές επιλογές/ εκφραστικά μέσα για την πρόθεση του συγγραφέα να κινητοποιήσει...

Ο συγγραφέας κινητοποιεί άμεσα με:

1. β' πρόσωπο
2. προτροπική υποτακτική και προστακτική έγκλιση
3. δεοντική διατύπωση (πρέπει να.../ χρειάζεται να.../ οφείλουμε να ... → υποχρέωση)
4. σημεία στίξης (σχολιαστικά)

Ο συγγραφέας κινητοποιεί έμμεσα με:

1. ερωτήματα (και ρητορικά)
  2. μεταφορική λειτουργία της γλώσσας
  3. σχήματα λόγου
  4. συναισθηματικά φορτισμένο λεξιλόγιο
  5. εικονοπλαστικός λόγος
  6. α' πληθυντικό
  7. ειρωνεία
  8. χιούμορ
- κ.ά.

Στοιχεία/ τρόπους/ μέσα (εκτός γλωσσικές επιλογές)

1. Αφηγήσεις
2. Περιγραφή
3. Παραδείγματα και άλλα τεκμήρια
4. Αυθεντίες

[Η δύναμη του ρυθμού]

Το κείμενο είναι απόσπασμα από τις ταξιδιωτικές εμπειρίες του Νίκου Καζαντζάκη στην Οξφόρδη – Καίμπριτζ, στο βιβλίο ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ, ΑΓΓΛΙΑ, εκδ. Ελ. Καζαντζάκη, Αθήνα: 1964 (5 η έκδοση), σ. 149.

Να μάθεις πως υπάρχει μέσα στον άνθρωπο μια δύναμη που νιώθει πιο βαθιά από την καρδιά, βλέπει πιο καθαρά και πιο πέρα από το νου και που δεν έχει όνομα, και μονάχα στην τόλμη, στην ευγένεια και στην αγνότητα γίνεται φανερή, και στην πράξη. Κι αυτή τη δύναμη ν' αφήσεις να σε οδηγεί και να της έχεις απόλυτη εμπιστοσύνη· και στο θάνατο να σε ρίξει, μην τη ρωτήσεις γιατί· το να το κάνει, θα πει πως έτσι πρέπει.

Τι είναι λοιπόν ρυθμός; Μια κεντρική κίνηση όλο αρμονία, που κυβερνάει το στοχασμό και την πράξη μας. Ένας «αόρατος Μονάρχης» που προστάζει –κι όλα τα στοιχεία, υλικά και πνευματικά, που αποτελούν την εφήμερη ομοσπονδία της ύπαρξής μας, υπακούουν ελεύθερα· ελεύθερα, γιατί ξέρουν πως η προσταγή αυτή είναι η πιο βαθιά τους προσωπική επιθυμία.

Όποιος έχει ρυθμό είναι λυτρωμένος. Ό,τι κι αν κάνει, είναι σωστό, δηλαδή αρμονισμένο με όλη του την ύπαρξη, συνέχεια αλάθευτη του περασμένου ψυχικού καιρού, γόνιμος σπόρος του μελλούμενου. Όποιος έχει ρυθμό δε φοβάται να παραστρατήσει μήτε να παραβεί καμιά εντολή· γιατί μέσα του δουλεύει ο νομοθέτης, κι η κάθε πράξη δεν είναι πια παρά κύρωση κι εφαρμογή του μέσω του νόμου. Ο ρυθμός είναι μαγνήτης μέσα στα σπλάχνα μας και τραβά όλα τα ρινίσματα της σάρκας και της ψυχής και τα κρεμάει συνεχτικά στον αγέρα, σαν αδιάσπαστο ακατάλυτο σταφύλι. Ο ρυθμός μονάχα μπορεί να νικήσει την αποσύνθεση και το θάνατο.

Στο κείμενο ο συγγραφέας προσπαθεί να παρακινήσει και να ευαισθητοποιήσει τον δέκτη προς μια ορισμένη στάση ζωής. Να βρεις πέντε γλωσσικές επιλογές που υπηρετούν την παραπάνω στόχευση.

Απάντηση

εγκλίσεις → υποτακτική προτροπική και αποτροπική – προστακτική: «Να μάθεις» «ν' αφήσεις» «να της έχεις» «μην τη ρωτήσεις»

δεοντική τροπικότητα → υποχρέωση: «έτσι πρέπει»

επιστημική τροπικότητα → βεβαιότητα: προτάσεις κρίσεως: «υπάρχει... νιώθει..., βλέπει... δεν έχει... γίνεται φανερή», «ξέρουν»

β' ενικό πρόσωπο → απευθύνεται στον κάθε αναγνώστη προσωπικά ή και στον εαυτό του, με άμεσο και οικείο, συμβουλευτικό/παραινετικό τρόπο: «σε οδηγεί» «να σε ρίξει» «μην τη ρωτήσεις»

α' πληθυντικό πρόσωπο → αναδεικνύει την καθολικότητα του θέματος, παρακινεί όλους να ενεργοποιηθούν: «της ύπαρξής μας» «στα σπλάχνα μας».

μεταφορική λειτουργία της γλώσσας → αποσκοπεί στον προβληματισμό του δέκτη, καθώς το μήνυμα αποδίδεται με έμμεσο τρόπο, ώστε να δημιουργηθούν ερεθίσματα για σκέψη· προβάλλει τη δύναμη του ρυθμού στην ανθρώπινη συνείδηση και εσωτερική υπόσταση, προκειμένου ο δέκτης να ευαισθητοποιηθεί προς αυτή την κατεύθυνση, να παρακινηθεί να αναζητήσει μέσα του αυτή τη δύναμη: «Ένας “αόρατος Μονάρχης”» «γιατί μέσα του δουλεύει ο νομοθέτης», «Ο ρυθμός είναι μαγνήτης μέσα στα σπλάχνα μας»

Η ερώτηση → παρακινεί τον δέκτη σε σκέψη, σε συναναζήτηση με τον συγγραφέα της έννοιας του ρυθμού: «Τι είναι λοιπόν ρυθμός;»

Μη στερείτε από τα παιδιά τα λάθη τους!

Το κείμενο του Δ. Τσιριγώτη αναρτήθηκε στον εκπαιδευτικό ιστότοπο *alfavita* στις 5/4/2014. Είναι ελαφρά διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης.

Ο Αϊνστάιν έλεγε ότι «Όποιος δεν έκανε ποτέ λάθος, δεν έχει δοκιμάσει ποτέ κάτι καινούργιο» και, όπως λέει και ο σοφός λαός, «από τα λάθη μας μαθαίνουμε». Όμως, οι περισσότεροι γονείς και εκπαιδευτικοί αφιερώνουν υπερβολικά μεγάλο μέρος της ενέργειάς τους στην εξαφάνιση των λαθών των παιδιών μην επιτρέποντας, πολλές φορές, ούτε καν την εκδήλωσή τους. Με αυτόν τον τρόπο, βέβαια, τα λάθη αυτά ποτέ δεν διορθώνονται, απλά «μπαλώνονται» όπως όπως με συνέπεια την επανεμφάνισή τους σε τακτά χρονικά διαστήματα. Έτσι τα παιδιά μαθαίνουν να φοβούνται να κάνουν λάθη, γίνονται συντηρητικά, δεν παίρνουν ρίσκα και καταρρέουν ψυχολογικά, όταν δεν καταφέρουν να πετύχουν το τέλειο. Παιδιά, λόγου χάρη, που δεν τους επιτρέπεται να κάνουν λάθη, δύσκολα θα αναπτύξουν τις απαραίτητες δεξιότητες που θα τα βοηθήσουν να αντιμετωπίσουν τα αναπόφευκτα λάθη και τις αποτυχίες της ζωής. Ο κυριότερος λόγος που γράφτηκε το κείμενο αυτό είναι για να δείξει τη μεγάλη σημασία της αξιοποίησης του λάθους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι πιο σύγχρονες θεωρίες μάθησης αποδεικνύουν ότι τα παιδιά, όχι απλά μαθαίνουν μέσα από τα λάθη τους, αλλά και ότι αυτός είναι και ο πιο αποτελεσματικός τρόπος, για να μάθουν σωστά.

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί βασανίζονται από την αγωνία της σωστής απάντησης. Ρωτούν έναν έναν τους μαθητές, μέχρι να λάβουν την σωστή απάντηση στο ερώτημά τους. Όταν μάλιστα τη λάβουν, επιβραβεύουν τον μαθητή που την έδωσε χωρίς καθόλου να έχουν ασχοληθεί με τις λανθασμένες απαντήσεις όλων των άλλων μαθητών που προηγήθηκαν. Ένας πολύτιμος θησαυρός πετιέται κυριολεκτικά στα σκουπίδια και ταυτόχρονα η επιβράβευση του μαθητή με τη σωστή απάντηση ακούγεται ως επίπληξη και αποδοκιμασία στα αυτιά όλων εκείνων που έδωσαν λανθασμένες απαντήσεις. Έτσι οι μαθητές αυτοί αποθαρρύνονται να απαντήσουν και πάλι, αν δεν είναι 100% σίγουροι για την απάντησή τους. Τελικά έχουμε το θλιβερό φαινόμενο στο μάθημα να συμμετέχουν μόνο οι «καλοί μαθητές» και οι υπόλοιποι να θυσιάζονται στον βωμό της τελειότητας. Το θέμα είναι πώς θα καταφέρει ο εκπαιδευτικός να εμπλέξει στο μάθημα όλους τους μαθητές, και κυρίως τους πιο αδύναμους που το έχουν προφανώς περισσότερη ανάγκη.

Ποια είναι η πρόθεση του συντάκτη, να πληροφορήσει ή να κατευθύνει/παρακινήσει τον δέκτη; Απάντησε σε 60 λέξεις παραθέτοντας τρία σημεία από το κείμενο που τεκμηριώνουν τη γνώμη σου.

Απάντηση

Πρόθεση του συντάκτη του Κειμένου 2 είναι να παρακινήσει τον αναγνώστη να διαβάσει το βιβλίο του Σαρλ Πεπάν, «Η ομορφιά της αποτυχίας». Γι αυτόν τον λόγο:

- παρουσιάζει τον συγγραφέα ως έναν έγκριτο και βραβευμένο επιστήμονα
- επισημαίνει ότι τα βιβλία του έχουν βρει διεθνή ανταπόκριση, ενώ το συγκεκριμένο θεωρείται bestseller.
- εμπλουτίζει το κείμενό του με αποσπάσματα του βιβλίου
- παρουσιάζει τα ονόματα όλων των σπουδαιών θεωρητικών, οι οποίοι αναφέρονται στις σελίδες του βιβλίου
- χρησιμοποιεί το α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο, προκειμένου να δείξει την καθολικότητα του προβληματισμού, αλλά και τη συμμετοχή τόσο τη δική του όσο και του αναγνώστη σε αυτόν
- αναφέρεται στις αρετές του βιβλίου και κυρίως στην αισιοδοξία που μπορεί να μεταδώσει στον αναγνώστη αυτές τις δύσκολες εποχές.

- αξιοποιεί την ποιητική λειτουργία της γλώσσας «για να φυσήξει το μαύρο σύννεφο...το προσωπικό σκάψιμο, φωτεινό αναγνωστικό ταξίδι κτλ» προκειμένου να απευθυνθεί στο συναίσθημα του αναγνώστη και να του μεταδώσει την αίσθηση χαράς και αισιοδοξίας, την οποία νιώθει – σύμφωνα με τα λεγόμενά του - κανείς κατά την ανάγνωση
- Σε αρκετά σημεία ο συγγραφέας σχολιάζει θετικά το βιβλίο και τα νοήματά του (π.χ. Το όμορφο διαβάζοντας ένα τέτοιο βιβλίο είναι πως βρίθκει θετικότητας...)

Όλοι οι γονείς είναι δειλοί

Είναι τελικά η υπερβολική προστασία ένα είδος κακοποίησης;
Το κείμενο αποτελεί άρθρο της Παπαδημητρίου Λένας και δημοσιεύθηκε στο ΒΗmagazino την Κυριακή 01 Μαρτίου 2015. Διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης.

Το εκπαιδευτικό ριάλιτι «World's Worst Mom»¹ προβάλλεται στο DiscoveryLifeChannel. Το εμπνεύστηκε η Λενόρ Σκενάζι, η δημοσιογράφος από τη Νέα Υόρκη που κέρδισε επάξια τον προαναφερθέντα τίτλο το 2008, όταν τόλμησε να ομολογήσει ότι άφησε τον εννιάχρονο γιο της να μπει μόνος του στο μετρό. Μαινόμενοι γεννήτορες έπεσαν πάνω της να τη «λιντσάρουν» και κάπως έτσι πυροδοτήθηκε το ντιμπέιτ για την ανελευθερία των σύγχρονων παιδιών. Σιγά σιγά η καμπάνια «εργήγορης» της Σκενάζι άρχισε να κερδίζει έδαφος. Στο «World's Worst Mom» η ίδια παρεμβαίνει, για να συνετίσει γονείς που «πνίγουν» τα παιδιά τους μέσα σε τόνους χαρτί αεροπλάστ².

Αυτοί οι γονείς είναι πλέον ο κανόνας. Οι ειδικοί προειδοποιούν ότι τα σημερινά υπερπροστατευμένα παιδιά της Δύσης μεγαλώνουν χωρίς τα στοιχειώδη διδάγματα επιβίωσης. Μπορεί να έχουν πλείστες ακαδημαϊκές δεξιότητες, αλλά δεν είναι «street-smart»³. Ήτοι ένα εννιάχρονο αγόρι σήμερα μπορεί να παίζει στα δάχτυλα το MP4⁴ ή το iPad, αλλά οι γονείς του τρέμουν να το αφήσουν έστω και για μισή ώρα μόνο στο σπίτι ή να το στείλουν στο γειτονικό μάρκετ. [...] Η δε απουσία ελεύθερου (όχι κατευθυνόμενου) παιχνιδιού συνδέεται άρρηκτα με την κατάθλιψη και τις αγχώδεις διαταραχές στην παιδική ηλικία (η συχνότητα των οποίων είναι, στις ΗΠΑ τουλάχιστον, πενταπλάσια έως οκταπλάσια σε σχέση με το 1950) και βέβαια με την πανδημία παιδικής παχυσαρκίας και διαβήτη τύπου 2. Τα παιδιά είναι πλέον καταδικασμένα να ζουν κάτω από μια οργουελική, γονική επίβλεψη (σημειωτέον ότι από τη δεκαετία του '70 έως σήμερα η μέση απόσταση που μπορεί να διανύσει ένα παιδί μόνο του στη Βρετανία μειώθηκε σχεδόν κατά 90%).

Το ντιμπέιτ γύρω από τις παρενέργειες του «helicopter parenting»⁵ τροφοδοτείται διαρκώς. Προ ημερών ο καναδός συγγραφέας Μάικλ Κρίστι έγραψε στους «New York Times» ένα άρθρο με τίτλο «Όλοι οι γονείς είναι δειλοί» στο οποίο περιγράφει την υπερπροστατευτική μητέρα του, η οποία παλεύει να καταπνίξει το πάθος του για το σκέιτμπορντ παθαίνοντας κρίσεις πανικού, όταν ο ίδιος βιώνοντας την εφηβική έξαψη σπάζει σχεδόν νομοτελειακά κνήμες, περόνες, σπονδύλους και δόντια. Στα 17 του αποφασίζει να σπάσει και το γλιτσερό, μητρικό κουκούλι που τον κρατάει παγιδευμένο. Θα ζήσει για πολλά χρόνια μακριά.

Στο δεύτερο ήμισυ του άρθρου του ο Κρίστι σκύβει με συγκατάβαση πάνω από το αμάρτημα της μητρός του, μόλις γεννιέται ο γιος του: «Βγαίνοντας με το παιδικό καρότσι στο κυκλοφοριακό χάος του

¹ Η χειρότερη μαμά του κόσμου

² Το περιτύλιγμα με τις φυσαλίδες αέρα που χρησιμοποιείται για το περιτύλιγμα των εύθραυστων δώρων.

³ Περπατημένα, της πιάτσας

⁴ Ηλεκτρονικό παιχνίδι

⁵ Ο γονέας – ελικόπτερο (υπερπροστατευτική σχολή γονεϊκότητας)

μεσημεριού, η πόλη έμοιαζε ξαφνικά να δονείται από κινδύνους: αυτοκίνητα που άλλαζαν απότομα πορεία, εν δυνάμει απαγωγείς, τοξικά αέρια και πεταμένες βελόνες».[...].

«Ποτέ δεν πίστευα ότι γονεϊκότητα σημαίνει να μαθαίνεις να ζεις με αυτόν τον αδυσώπητο, οξύ φόβο» καταλήγει.

Παρά ταύτα, η υπερπροστασία παραμένει ένα είδος κακοποίησης. Το ταξίδι πάνω στη σανίδα εγγυάται κινδύνους αλλά και γνώση ζωής.

Ποια είναι η βασική θέση που διατυπώνει η συγγραφέας του κειμένου και ποια, κατά τη γνώμη σου, η πρόθεσή της, ο σκοπός για τον οποίο έγραψε το κείμενο; Πιστεύεις ότι οι τρόποι πειθούς που χρησιμοποιεί πραγματώνουν αυτόν τον στόχο;

Απάντηση

Η βασική θέση της συντάκτριας του κειμένου είναι ότι η υπερπροστατευτική γονεϊκότητα αποτελεί μορφή κακοποίησης των παιδιών, γιατί τους στερεί βασικές δεξιότητες επιβίωσης και κυρίως τη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους με ανεξαρτησία και ελευθερία.

Η στόχευση του κειμένου είναι να αφυπνίσει τους γονείς και όλους τους αναγνώστες σε σχέση με την υπερπροστατευτικότητα (όπως δείχνει και ο τίτλος του κειμένου) και να τους οδηγήσει σε αναστοχασμό και προβληματισμό για το μοντέλο διαπαιδαγώγησης που χρησιμοποιούν για τα παιδιά τους και έμμεσα να τους κινητοποιήσει σε αναθεώρηση της στάσης τους.

Οι τρόποι πειθούς σχετίζονται με:

1. την επίκληση στην αυθεντία: α) εκπαιδευτικό ριάλιτι της Λενόρ Σκενάζι, β) άρθρο του Μάικλ Κρίστι και προσωπική του μαρτυρία (4η και 5η§), γ) πορίσματα ειδικών (2η§) και

2. την επίκληση στη λογική με τεκμήρια στατιστικά στοιχεία για τη συχνότητα ψυχολογικών και σωματικών προβλημάτων των υπερπροστατευμένων παιδιών και των αποστάσεων που κατά μέσο όρο μπορούν να διανύσουν μόνα τους.

Σαφώς τα στοιχεία αυτά είναι αδιαμφισβήτητα, γιατί είναι ποικίλα, προέρχονται από πολλές χώρες και αποτελούν κάποια από αυτά προϊόντα επιστημονικής έρευνας και παρατήρησης. Κατά συνέπεια εξυπηρετούν την στόχευση του κειμένου.